

Ali DOĞAN / İkitze Kaymakamı

ÇÖREK

Kalın yorganın ağırlığı ve bedenimi saran ısıyla ter içinde uyandım. Önce gözlerim tavandaki yirmi-otuz santim arayla yan yana dizilmiş kavak merteklere ve hemen üstlerindeki sık kamış dizisine takıldı. Bizim köy evlerinin en bilindik tavan üslubuydu. Sonra burnuma o ağır ama bir o kadar da nefis çörek kokusu geldi. Yer yatağından kafamı kaldırdım, sobanın hemen yanında duran meşgul iki tatlı ihtiyarı gördüm. Ninem önündeki tahtada hamura şekil vermeye çalışırken, dedem hemen sobanın yanına oturmuş elindeki çalı çırpıyla sobayı besliyor, arada da sobanın

fırınının kapağını açıp çöreğin pişip pişmediğini kontrol ediyordu. Dedemin işi ninemle hep tatlı tatlı atışmalarına neden olur, ninem “yavaş vur sobayı, çöreği kurutuyorsun” diye çıkışır, dedem de hınzır cevaplarla kadıncağızı daha da kızdırırdı.

Çocukluğumun hafızasında kalan en canlı anısı bunlardı. Şehirden kaçıp kaçıp köye gelir, yaz-kış demeden köyün tadını çıkarırdım. Dedem, babam; ninem, annemdi benim için, zaten o şekilde hitap ederdim ikisine de. Dışarıda ayaz camlardaki buzlarla kendini iyice hissettirirken ben bu sabah da her sabah olduğu gibi bu iki ihtiyarın

imece usulü çörek ve börekleriyle uyandım. Fırından her çıkan böreğin üzerine halis tereyağ sürülür, çayla birlikte bir güzel mideye indirilirdi. Bense mesaim varmış gibi çabuk çabuk kahvaltımı yapmaya çalışır, zaten çoktan soğumuş olan çayımı da fondip yapıp “anne ben gidiyorum” deyip, sağı solu yırtılmış ya da sökülmüş gocuğumu sırtıma geçirip, el örgüsü beremi de kafama taktıktan sonra hiçbir zaman mükemmel bir örneğini yapamadığım küçücük kızığımın ipini elime alır, ayağımda o zamanlar “soğukkuyu” denen lastik ayakkabıyla kart-kurt diye ses çıkaran karın üstünde arkamda ayak ve kızak izlerini bırakarak ve de hiçbir şey kaçırmak istemezcesine telaşla arkadaşlarımın yanına varırdım. Kışın her sabah, eğimi kaymamızı kolaylaştıran köy meydanının en elverişli bu köşesindeki, sonu minibüslerin ve traktörlerin geçtiği yola çıkan pistimizde saatlerce ve defalarca kayıp çeşitli figürler sergilemek bizim için âdiyattandı. O kadar ki, belki kış olimpiyatlarına hazırlanan kızakçılar kadar kızak üstünde zaman harcıyorduk. Kızığı olmayanlar ayaklarına geçirdikleri naylonları iğde dikenleriyle tutturup neşeli kalabalığa öyle katılırlardı. Birkaç kez benim de öyle yaptığımı hatırlıyorum. Öylesi bile nasıl bir haz, nasıl bir keyif, anlatmak kabil

değildi. Hayat sanki o an durur; sadece kar, kızak ve burunları ve bazen de kulakları kızarmış çocukların seslerinden ibaret bir hâl alırdı.

Şimdi tepeden bakıyorum da o halimize... Üç dağ arasında yüz haneli bir köy, köyün meydanı ve ellerinde ya da altlarında kızaklarla arı gibi sağa sola giden çocuklar... Altı-yedi yaşlarında, hayattan hiçbir beklentisi olmayan, daha mühimi hiçbir korkusu ve kaygısı olmayan insan-cıklardık. Çok çok bir-iki saat sonra acıkınca, ayaklarımız ve paçalarımız sırlıslıkla eve vardığımızda sobanın üstünde pişmiş fasulye mi yoksa bol domatesli ve patatesli bulgur pilavı mı yiyeceğimizi merak ederdik, o kadar.

Hayatla ilişkisi bu kadarlık olan bizler için dünya da küçüktü zaten. Ne ilkokul, ne ortaokul, ne lise, ne de üniversite arkadaşları... Ne isimimizin önüne getirilen unvanımız, ne mesleki çevremiz ne de âtiye dair kaygılarımız. Hiçbir çatışmadan haberi olmayan, sorulmasa Türk ve Müslüman olduğunun da farkında

olmayan, kendi dışında insanların da olduğu bilgisinden fersah fersah uzak saf Anadolu çocukları... Babam değil miydi, "Askere gittiğimde bana "sen nesen" diye sorduklarında ne diyeceğimi bilemedim!" diyen? Öyleydik, hepimiz ama hepimiz...

Hiçbir çekişme, hiçbir kavga, hiçbir cinnet ve de hiçbir art düşüncenin bizim basit dünyalarımızda yeri yoktu. Nadiren, arkadaşlardan birini kurban seçip onu kartopu yağmurluna tutardık fakat o kadarlık kusur kadı kızında da olurdu. Hiçbir hırs, hiçbir bencillik, hiçbir haset duygusu bizim köye uğramazdı. Oyun, hile, hurda, ketempere nedir, onu da bilmezdik. İntikamlarımızsa rövanşist değil, ateş olsa cirmi kadar yer yakar bile denmeyecek denli önemsiz ve zararsızdı. Cesaretimiz, annemizin tokadından korkup yine annemizin kucağına sarılacak, hadi bilemedin, babamızın arkasına saklanacak kadardı.

Hayat ve içerisindeki herşey o kadar basitti ki...

Öyle aman aman hayallerimiz de yoktu. Bir gelecek tasavvurumuz, ideallerimiz, tutkularımız, kahramanlık hülyalarımız da... Bir Kanuni, bir İskender, bir Prometheus olmayı aklımızın ucundan bile geçirmezdik. Hayallerimiz şu yağan kar gibi bembeyaz ve masumdu. Olsa olsa biraz daha büyük ve biraz daha hızlı kayan bir kızağa sahip olmak, işte hepsi bu!

Küçüktük ve dünya bizim gördüğümüzden ibaretti. Başka ülkeler, bölgeler ya da şehirler bizim için mevzubahis değildi. Duru bir su ile volkan arasında gidip gelen bir dünya değildi bizimkisi, yılın her günü aynı debi ile kendi kendine akan bir çaydı adeta. Telaşı olmayan takvim yaprakları da bizim için bir anlam ifade etmiyordu. Kaos, karmaşa, dağdağa lügatimizde olmayan sözcüklerdi. Ölümü ve öldürmeyi de bilmezdik. Ölüm bizim için minareden yükselen, anlamını bilmediğimiz ve nedense hiç de sorgulamadığımız sela eşliğinde köy meydanındaki musalla taşına konan, ince çul gibi

bir kumaşa sarılıp organla bir tahta sandala sıkı sıkı bağlanan ve birkaç köylü tarafından eller üstünde -biz çocukların o dakikadan sonra girmesine izin verilmediği- mezarlığa götürdüğü ve ertesi gün unuttuğumuz cenazelerden ibaretti.

Hava kararınca uluyan karabaşlar dışında dışarıda hiçbir canlı kalmazdı. Bir de karabaşların korkusundan köye sokulmadığı için tâ uzaklardan uluyan çakallar. Odalarından birinin fırınlı tezek sobasıyla ısındığı iki gözlü evin o sıcak odasında dede ve nine ile yenen ama tadı bir ömür damaktan gitmeyen, yanında çoğu zaman turşunun da olduğu yemeklerden sonra dedem kasketini kafasına geçirir, yatışı için az ötede ki beş-on ihtiyardan müteşekkil cemaati olan köy camisinin yolunu tutardı. Döndüğünde, saat tam sekizde başlayan ajansı yorumsuz, tepkisiz izler, sonra beyaz pijamalarını giyer, yine beyaz takkesini de kafasına itinayla yerleştirir, bir şeyler mırıldana mırıldana yorgani kafasına çekerdi. Onun yatması herkese verilen "hadi siz de yatın" talimatı hükmündeydi sanki. Huysuzdu, mız-mızdı, hatta bazen müşkülpesentti ama evde hayat onun etrafında dönüyordu. O yatağına uzandığında ninem zaten ertesi sabahki kahvaltı için hamurunu yoğurmuş olur, yer yatağına, ne zaman evlendiklerini ancak yıllar sonra merak edeceğim ve kendime sormayı akıl edeceğim kocasının yanına uzanmadan ışığı son kapatan kişi olurdu. Hayat en geç akşam dokuzda biterdi bu köyde. Hayat, kısa, basit ve birbirinin tıpkısı günler demekti.

O gün de ninem ışığı kapatınca odayı yoğun bir karanlık kapladı. İşte o lahzada ki, gözümün önünde beliriveren sen oldun melek. Gözümü kapatır kapatmaz... İki masum çocuk... Kendilerine de kendilerinin dışındaki dünyaya da vakıf olmayan, ilgileri de olmayan iki saf canlı. Mutluyduk. O çok memnun halimde bile pek çok soru işareti

belirliyordu kafamda. Mesela, yedi yaşındaydık, nasıl oluyordu da seni sevebiliyordum; bir kızı sevebileceğimi nasıl öğrenmiştim? Ya senin yanında oturduğumda kalbimin küt küt atacağını nerden biliyordum? Peki, sana bir ağaç altından kopardığım papatyayı verdiğimde mutlu olacağını, dudaklarının kenarında çok tatlı bir gülümsemenin belireceğini ve de yanaklarının al al olacağını kim öğretmişti bana? Elini elime aldığımda daha yedi yaşındaydım. Yüzün hem tanıdık hem yabancıydı, ne tuhaf! Emin olduğum yegâne şey; sen vardın, çıkıp gelmiştin işte bir yerlerden, yanımdaydın, seni seviyordum, o kadar. Utangaç bir çocuktum ama senden utanıp da diyemeyeceğim bir şey de yoktu, ne garip! Aramızdaki utanma duvarlarını ortadan kaldıran neydi? Seni seviyorum, diyordum, sense susuyor, gözlerinle mukabelede bulunuyordun yalnızca. Hiçbir mızır "iz" in olmadığı zihnimde ve süt kadar beyaz küçücük dünyamda senin kocaman bir yerin vardı. Ellerini tuttuğum ellerim küçücük ama sevgim kocamandı. Sahi sen kimdin güzel kız? Neden dedemle gittiğim bakımsız köy mezarlığında bana, babasının ve annesinin, yani benim büyük dedemin ve büyük ninemin, yan yana mezarlarını gösterdiğinde gözlerim ikimiz için uygun bir yer aramıştı hemen onların yanında. Birbirini seven insanların yan yana gömülmeyi hayatlarının belki de en mühim vasiyetlerinden biri olarak yaptıklarını bana kim belletmişti ki? Sana verebileceğim tek şey bir papatyadan ibaretken nasıl oluyor da herşeyimi yoluna feda etmeye hazır hissediyordum kendimi? Neyim vardı ki feda edecek?

Küçücük bir kalp...

Üç dağ arasında bir köy...

Yağan kar...

Kızaklar...

Çocuk sesleri...

Hepsi birbirine karışmıştı.

Bir de çörek kokusu...

Evet çörek kokusu...

Görüntüler birbirine karışmaya başlamıştı ki, sorular ve geçişler arasında gözlerimi açtım. Açık mavi renkli, alçıyla özenli bir şekilde süslenmiş tavanı gördüm ilk. Şehir evlerinde artık çok yaygın kullanılan bir tavan tarzıydı. Sonra burnuma yıllardır unuttuğum o ağır ama bir o kadar da nefis çörek kokusu geldi. Yataktan kafamı kaldırdım, tam karşımda duran kapıdan mutfakta, kahkahalar içinde keyifle iftar için hazırlık yapan iki tatlı kadını gördüm, annemi ve eşimi. Tam o an sen çok da şuurluca olmayan benim size baktığımı fark ettin ve "Uyandın mı koca bebek?" dedin mutfaktan. Bense sadece tebessüm ederek başımı tekrar yastığa koydum. Uyku mahmurluğundan ne olduğunu anlayamadım önce. Ama birkaç kez gözümü açıp kapatıp da ardından zihnim berraklaştığında o yılanmış çörek kokusunun bilinçaltımı nasıl da bu kadar kolay gün yüzüne çıkarabildiğine, uykuda dahi olsam hatıralarımı nasıl da canlandırabildiğine, sanalla gerçeğin nasıl kolayca iç içe geçebildiğine ve de birbirini tamamlayıverdiğine şaşakaldım. Evet, herşey bir rüyadan ibaretti. Ve de rüyamdaki melek tam karşımda duruyordu işte. Bir papatyam varken, yoluna herşeyi vermeye hazır olduğum kız... Nerden, nasıl, niçin geldiğini anlayamadığım kız... Seni seviyordum. Tıpkı yedi yaşındaki bir çocuk gibi saf ve duru bir aşkla, karşılıksız, bedelsiz ve hesapsızca. Yıllar önce kaybettiğim dedem ve ninemin şu an eminim huzurla yan yana yattıkları mezarda bile sensiz yapamayacağıma dair kat'i bir inanmışlıkla. Şimdi ellerim küçük değil ama sana tereddütsüz verdiğim kalbim ve sevgim hiçbir şeyle ölçülmeyecek kadar büyüktü.

Rüyamda bile...

Yalnız seni seviyordum..